

Κι' ἔπλεκες ὄλ' ἡμέρα στεφάνια ζηλευτά
Μὲ τὰ μαρμάρινά σου τὰ χέρια τὰ γραφτά.

Εἶχαν γιὰ σὲ ὄλα χάρι, τὰ φλάμουρα, ἡ ἑλαιῖς
Ἡ λεύκαις, τὰ πρινάρια τὰ ἔλατα, ἡ φτελαιῖς,

Καὶ ἡ μουσκιαῖς καὶ οἱ κρίνοι εἶχαν γιὰ σὲ φωνή
Καὶ τὰστρα σοῦ γελοῦσαν σγουρομελαχροινή.

Τώρα σὲ βλέπω μόνη ἔμπρός μου νὰ περᾶς
Χωρὶς ἄνθῃ ἔς τὰ χεῖλια τὸ γέλοιο τῆς χαρᾶς.

Σὰν σοῦ μιλῶ τὰ μάτια ῥίχνεις μὲ μιὰ ἔς τὴ γῆ·
Μοιάζει τὸ πρόσωπό σου κατάχλωμν αὐγῆ.

Μικροῦλα, σὲ λυποῦμαι, ὁ νοῦς μου λαχταρᾷ,
Θάδινα τὴ ζωὴ μου γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ κυρά,

Μὰ π' ὄνειρα πιστέψῃ νὰ τάβρῃ ἀληθινά,
Θὰ τὸ μετανοήσῃ, θὰ κλάψῃ ἔς τὰ στερνά.

Σ' ἐπλάνεσεν ἡ ἀγάπη μ' ὄνειράτα τρελλά,
Μῶλεγες θὰ πετάξω, σὰν τὸν ἀετὸ ψηλά.

Μὰ σοῦδωσε φτερούγια Ἰκάρου ἡ δολερῆ,
Π' ἀνάφτοντας ἡ φλόγα λυώσανε σὰν κερί.

Ζάκυνθος

Δ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΤΟ ΙΣΚΙΩΜΕΝΟ ΧΩΡΙΟ

Αἰτωλικὴ παράδοσις

— Ἔτσι ἔ! παπᾶ μου; . . . τὸν διέκοψα προ-
τοῦ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀφήγησίν του. Ξέρεις καλὰ
πῶς τὸ χωριὸ ἔνε ἰσκιωμένο, κ' ἐρημώθηκε ἀπὸ
ἀερικό, ἔ; . . .

Κ' ἔρριφα τὸ βλέμμα πρὸς τοῖς ἡρειπωμένους
οἰκίσκους τοῦ ἐρημωμένου χωρίου Παληοπύργου,
ἐκτισμένους ἐπὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου τῶν ῥάχων,
τῶν ὁποίων ἔλουε πεδιάδα, λίμνας καὶ ποτα-
μούς, πόλεις καὶ χωριά, βουνούς καὶ ὄρη, ὁ δῶν
ἥλιος τοῦ φλογεροῦ Ἰουλίου. Ἐκαθήμεθα ἐπὶ τοῦ
περιβόλου τοῦ παλαιοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς
Βλαχίρενας, τοῦ μόνου αὐτοῦ κτιρίου ἀπομείναν-
τος ἐκεῖ ὄρθου, μέσω τῶν σωρῶν τῶν ἡρειπωμένων
οἰκημάτων καὶ τῶν ἐγκαταλειμμένων δένδρων,
μὲ ὀλίγα μνήματα καὶ ὀλιγωτέρους σταυρούς.

Ὁ παπᾶς ἔστοιφε βραδέως τὸ σιγάρον του,
ἀναμασσῶν τὰς λέξεις του.

— Ἄμ' τί θαρτεῖς, πῶς ἔτσι καλὰ καθούμενα
τὸ παρατήσανε τὸ χωριὸ ὁ κόσμος, παιδί μου;
Τὰ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου αὐτὰ φῶς φανάρι, πῶς
μὲ βλέπεις καὶ σὲ βλέπω· θᾶνε σαράντα χρόνια
ἀπάνω κάτω ἀπὸ τότε· ἐγὼ θᾶμουνα δώδεκα
χρονῶνε παιδί καὶ τὰ θυμάμαι σὰν τότε. Τὸ
χωριὸ ἂν ξέρῃς ἐκτίσθηκε ἔς τὸν καιρὸ τ' Ἀλή-
πασα. Ὁ γέρω-Στάϊκος ὁ καπετάνος εἶχε ῥθῆ

σεργιάνι ὡς ἐδῶ ἀπάνω μιὰ ἡμέρα, τ' ἄρσσε ὁ
τόπος κι' ἄρχισε νὰ χτιζῆ. Ὅσοι ἐφεύγανε τὸ
κατατρομεὸ τ' Ἀλήπασα ἀπὸ τὸν κάμπο μαζω-
χτήκανε ἐδῶ ψηλά. Ἦστερα ποῦ πέρασαν κάμ-
ποσα χρόνια κ' ἐγίνε Ῥωμαῖκο, ὅσοι τοῦχανε
νὰ κατεβοῦν ἔς τὸν κάμπο κατεβήκανε, κι' ἀπό-
μειναν οἱ χωρικοὶ μονάχα ἔς τὸ χωριὸ τους . . .

Ἐδῶ διεκόπη ὁ παπᾶς. Ἀραιρέτας τὸ κι-
τρινωπὸν παλιὸν καλυμμαχίον του καὶ σφογ-
γισθεῖς τὸ μέτωπον διὰ τῆς πιχραίας Πρεβεζα-
νικῆς μαντήλας του ἤναψε τὸ σιγάρον του κ' ἐξ-
ηκολούθησε βραδέως, σύρον ἐπανειλημμένως διὰ
τῶν γερνιτικῶν δακτύλων του τὴν μακρὰν γε-
νειάδα του.

— Καθὼς σοῦ τὸ πρωτόπα, θᾶνε σαράντα
χρόνια πῶ ἐρημώθηκε τὸ χωριὸ. Ἐξούστε ὁ μα-
καρίτης ὁ γέρος μου ἀκόμα· νά, ἐκεῖ πᾶ ἔνε θυμω-
μένος τότε ἔς τὸν ξύλινο σταυρὸ, κ' ἐγὼ τοῦ
καλοναρχοῦσα τὰ τροπάρια ἔς τὴν ἐκκλησιά —
νά καταλάθῃς, ἤμουνα ἄντρας ἀπάνω κάτω. Ἦ-
τανε μιὰ νύχτα, τ' Ἄη Δημήτρη, ἀπάνω ἔς τὰ
πρωτοβρόχια ποῦ ὁ Σωτήρης ὁ Φουντουκλῆς,
Θεὸς σχωρὲς τὸν τὸν μακαρίτη, ἐβγάκε ν' ἀλλάξῃ
τὴ φορὰδα τοῦ ἔς τὸν κῆπο. Τρισηκότιδο ἐπλά-
κωνε τὸ χωριὸ πέρα κατὰ τὴ Βελάοστα χάλαι

ὁ Θεὸς τὸν κόσμον ἀπὸ τ' ἄστραμμα κ' ἡ ῥεμμα-
 τιά ἐβόγγαε κάτω. Τράβηξε ἴσια ἔς τὴ μεριά
 ποῦχε δεμένη τὴ φοράδα, καὶ ζητούσε ἔς τὰ ψη-
 λαφητὰ τὴν τριχιά. Μὰ ἡ τριχιά, τὸ παλῶνι
 κ' ἡ φοράδα ἀναφαντόθηκαν. Τράβηξε παραπέρα,
 ξαναγυρίζει πίσω, πούθενά ἡ φοράδα. Ἀζαφνα
 σ' ἕνα ἄστραμμα βλέπει μπροστά του δυὸ ἀδρα-
 σκελιτιῆς ἀλάργα ἕνα ψηλό, θεόρατο ζωτικό κα-
 βάλλα ἔς τὴ φοράδα, κ' ἐστριφογύριζε τόσο, ποῦ
 δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ τ' ἦτανε. Παναγιά
 μου Ἄη Βλαχαίρενα! ἔκαμε τὸ σταρό του κ'
 ἀπομαρμαρώθηκε. Σὲ λίγο μιὰ βοή κ' ἕνα κακό,
 ἕνα ἀλλόκοτο οὐραϊατὸ ἀκούστηκε, κ' ὁ Σωτή-
 ρης ὁ δυστυχημένος ἀποκαρώθηκε ἔς τὸν τόπο
 του. Τὸ πρῶτ' τὸν βροῦκαν καρουλιασιμένον ἐκεῖ,
 ἀλαλο, δὲν μπορούσε νὰ πάσῃ τὰ ποδιάρια του,
 κ' ἐβογγούσε ὀλοένα, χωρὶς νὰ βγάῃ μιλιὰ. Ἰσα
 μὲ τὸ βράδυ ἐμουρομούρισε κἀτι ἀλλόκοτα μου-
 μουριτά, καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἐτελείωσεν.
 Ὅλο τὸ χωριὸ ἔπεσε τότε σὲ μεγάλη τρομάρα,
 δὲν ἀκούγες παρὰ μιὰ φωνὴ ὅπου κ' ἂν πῆγαι-
 νες: τ' ἀερικό! τ' ἀερικό! Ὁ γέρος μου ἐ-
 γύριζε ὀλημερίς ἔς τὰ σπίτια διαβάζοντας καὶ
 ῥίχνοντας ἀγιασμὸ. Σὲ λίγες μέρες μιὰ νυχτιὰ
 μεσάνυχτα ὦρα ἕνα φοβερὸ χαλικρορξίμο ἐξύ-
 πνησε τρομασμένο ὅλο τὸ χωριὸ ἔς τὸ πῶδι, μὲ
 τόση ἀνεμοζάλη καὶ βοή, ποῦ ἔλεγες πῶς ἔπε-
 φταν βουνά τῶνα ἀπάνω ἔς τ' ἄλλο: δὲν ἀπόμεινε
 κεραμιδάκι γερό! . . . Δυὸ τρία πρωτοπαλλή-
 καρα ποῦ τοὺς τῶλεγε ἡ καρδιά ἐρροβολήσασαι τὰ
 καρουφύλλια τους μὲ ζερεθὸ γέρι κάτω ἔς τὰ πλά-
 για τοῦ βουνοῦ. Ἐνα τρομερὸ οὐραϊασιμα ἀντι-
 λάλησε τότε, κ' ἡ βοή ἔπαψε. Τὸ πρῶτ' δὲν βροῦ-
 κάμε τίποτε: βαριέται ὁ ἀγέρας ποτέ! . . . Τὴν
 ἴδια μέρα τὰ παλληκάρια ποῦ τουφέκισαν τὴν
 νύχτα ἔπεσαν ἔς τὸ στρόμα βαρειά, καὶ τὴν ἄλ-
 λη μέρα τὰ θάρταμε ἔς τὴν Παναγιά. Ὁ κόσμος
 ἐλιγοψύχισε ὅλος, ἀνθρώπου δὲν ἔβλεπες ἔς τὸ
 δρόμο, καὶ τὰ σπίτια ἐπετρούνανε βασιλεμια ἡ-
 λιοῦ. Ποῦ ν' ἀποκοπήσῃ κανένας νὰ πάῃ ἔς τὴ
 χώρα! Ἀνήμερο θανατικὸ ἐπλάκωσε τότε τὸ
 χωριὸ, μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ἄδαιαζε ἐρημόνουνταν
 κ' ἀπὸ ἕνα σπιτικὸ. Ὁ μακαρίτης ὁ γέρος μου
 δὲν εἶχε ὦρα νὰ σταθῇ, δὲν ἔβγαλε στιγμὴ τὸ
 πετραχῆλι του ἀπ' τὸ λαιμό. Οἱ χωρικοὶ ἀπο-
 κουτιαθήκανε πειά: ὅλοι μὲ μάτια θολά, μ' ἄχνῃ
 θωριά, μὲ τρομουλιασμένο κορμὶ ἐκαρτερούσανε
 τὴν ἀράδα τους. Γέλιοιο δὲν ἀκούγες ἔς τὸ χω-
 ριὸ, νυχτόημερα ἕνας θεῖνος ἐτάραζε τὰ φτω-
 χικά μας, κ' ἡ κουκουβάγιες ἐφτιρούγιζαν ζευ-
 γαριωταῖς ἔς τὰ κεραμιδία μας. . . Ἔτσι πάει
 κ' ὁ γέρος μου μιὰ βραδειά! . . .

Κ' ἐστέναζε βαθῶς ὁ παπᾶς, σύρων βιαιότε-
 ρον τὴν γενειάδα του διὰ τῶν δακτύλων του.

— Ἔτσι ἔ! παπᾶ μου... καὶ τί ἀπέγινε
 ὕστερα;

— Ὑστερα... ὕστερα κάποιον τὸν ἐφώτισε
 ὁ Θεὸς καὶ κατάρφερε τοὺς χωριανούς: π' ἀπόμει-
 ναν ἔς τὴ ζωή, νὰ παρατήσουν τὴ χωριὸ καὶ νὰ
 διασκορπιστοῦνε ἄλλοι ἔς τὰ Συδλίνα, κ' ἄλλοι
 ἔς τὴ Βελάοστα, κ' ἀφήκαμε τὸ χωριὸ κ' ἔγινε
 ἔτσι γιὰ ποῦ τὸ βλέπεις τόρα... ἔρμα χαλάσ-
 ματα...

Κ' ἐξέτεινεν ἀκίνητος, μὲ παράδοξον ἔκφρατιν
 ἐπὶ τῆς μορφῆς, τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς κρημνισ-
 μένους τοίχους τῶν οἰκιῶν, πρὸς τὰς κατεστραμ-
 μένας μάνδρας καὶ πρὸς τὰς ἐγκαταλειμ-
 μένας συκαμινέας καὶ συκᾶς, δι' ὧν ἐκαλύπτετο
 τὸ ἐπίπεδον τοῦ βουνοῦ. Ὁ ἥλιος εἶχε δίστη ἀπὸ
 ὄρας πολλῆς καὶ ἡ ἀνταύγεια τῆς δίστης ἐχού-
 σου ἀμυδρῶς τὸ κιτοινοπῆν ῥάσον τοῦ παπᾶ μὲ
 τὴν κατεσκληκὴ ἴαν χεῖρά του τεταμένην ἀκόμη
 πρὸς τὰ ἐρείπια τοῦ ἰσκιωμένου χωριοῦ.

ΜΗΤΣΟΣ ΚΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Α Ν Ω Κ Α Τ Ω

Ο ΧΡΥΣΟΣ

Διάφοροι γυνῶμαι ὑπάρχουσιν ὡς πρὸς τὸ ποσὸν
 τοῦ κατ' ἔτος παραγομένου καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον
 χρυσοῦ. Τὸ Hazell's Annual τοῦ 1889 τὸν ὑπο-
 λογίζει εἰς 95,211.150 δολλάρια, ἤτοι 495.099,
 800 φράγκα· τὸ Ἀμερικανικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ
 1888 τὸν ἀναριθμᾷ εἰς 97,761,000, ἤτοι 508,
 557,000. Ὁ διευθυντὴς τοῦ νομισματοκοπέου τῆς
 Οὐασινγκτῶνος ἀναριθμᾷ ἀκόμη περισσώτερον τὸν
 ἀριθμὸν ὑπολογίζων ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1886 παραγωγὴ
 τοῦ χρυσοῦ ἀνήλθεν εἰς 98,764,235 δολλάρια, ἤτοι
 513.574.012 φράγκα. Συνάγοντες τοὺς ἐπισήμους
 ἀριθμούς τοὺς δημοσιευθέντας παρὰ τῶν διαφόρων
 κρατῶν τοῦ κόσμου καὶ παραδεχόμενοι ὡς προτεγ-
 γιζούσας εἰς τὴν ἀκρίβειαν τὰς ὑπαρχούσας πληρο-
 φερίαις περὶ τῆς παραγωγῆς τῶν χρυσοφυριῶν ἐν
 ταῖς χώραις ταῖς στερουμέναις στατιστικῆς, φθάνο-
 μεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἐλικθὸν ποσὸν τοῦ
 κατ' ἔτος παραγομένου χρυσοῦ εἶνε 166.255 χιλι-
 ὄγραμμα, ἀντιπροσωπεύοντα ἀξίαν 549.500.000
 φράγκων. Ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τὸν περισσώτερον
 χρυτὸν παράγουσιν αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι, ἤτοι
 49.917 χιλιόγραμμα, ἀξίας 170.851,000 φράγ.
 Κατόπιν ἔρχεται ἡ Ῥωσία, παράγουσα 33.740
 χιλιόγραμμα ἀξίας 115,272,000 φραγ. Τρίτη
 εἶνε ἡ Αὐστραλία παράγουσα 36.626 χιλιόγραμμα
 ἀξίας 112.092,000 φράγκων. Κατόπιν ἔρχονται
 κατὰ σειράν παραγωγῆς: ἡ Κίνα (13,542 χιλιό-
 γραμμα, ἀξίας 46.350,000 φράγ.), ἡ Δημοκρα-
 τία τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς (7,140 χιλιόγραμ. ἀξίας
 21.030,000 φραγ.), ἡ Νέα Ζηλανδία (6.340 χι-
 λιόγραμ. ἀξίας 20,456.000 φραγ.), ἡ Κολομβία
 (2.257 χιλιόμ. ἀξίας 7,723.000 φράγ.) ἡ Οὐγγα-
 ρία (1862 χιλιόγραμ. ἀξίας 6,416.000 φραγ.), ἡ
 Γουάνα (1804 χιλιόγραμ. ἀξίας 6,175.000 φρ.),
 ὁ Καναδᾶς (2.061 χιλιόγραμ. ἀξίας 6.131.000).
 Κατὰ τὸν Heyter τὸ ποσὸν τοῦ ὀρυχθέντος εἰς τὰς
 αὐστραλιανὰς ἀποικίας χρυσοῦ ἀπὸ τοῦ 1851, ἐ-